

Senjski biskup Mirko Ožegović (1833. - 1869.)

MILE BOGOVIĆ

Senjskih žrtava 36

Ličko-senjska biskupija

HR - 53000 Gospić

Izlaganje na znanstvenom skupu

Congress communication

Primljeno/Received: 03. 12. 2012.

Prihvaćeno/Accepted: 20. 12. 2012.

Mirko Ožegović¹ je od malih nogu želio postati svećenikom, ali je na nagovor brata Stjepana krenuo na studij prava koji uspješno završava i još uspješnije prakticira. Godine 1798. prekida pravničku karijeru i upisuje Bogoslovni fakultet u Zagrebu. Bogoslovlje završava s najboljim uspjehom, a 1801. godine zaređio ga je biskup Maksimilijan Vrhovec. Uz Vrhovca ostaje trajno vezan, a može se smatrati i njegovim idejnim nasljednikom. Nije slučajno da je baš Mirko održao pozdravni govor na dan Vrhovčeve zlatne mise i na njegovu pogrebu.²

Njegova prva svećenička služba bila je kapelanstvo u Konjšćini. Od 1801. do 1815. godine bio je župnik u Bisagu. Godine 1826. imenovan je prodirektorom zagrebačke Akademije i nadzornikom škola u Hrvatskoj. Spomenute poslove u domovini morao je prekinuti zbog odlaska u Peštu gdje je 1829. godine imenovan članom Suda sedmorice. Riječ je o ondašnjem najvišem sudu na prostoru Ugarske i Hrvatske. Ondje je dobro uočio opasnost za domovinu od sve agresivnijeg mađarskog nacionalizma. Njegova pravnička naobrazba omogućila mu je da u obranu hrvatskog suvereniteta sastavi veoma uspjele četiri brošure.

Iako je Mirko i među idejnim protivnicima imao štovatelja i prijatelja jer nikada nije išao za tim da ponizi protivnika, spomenuti rad ga je spriječio na putu prema časti zagrebačkog biskupa. Naime, mjesto zagrebačkog biskupa bilo je jedno od utjecajnijih u Monarhiji pa su se i Beč i Pešta trudili postaviti ljude po njihovoj mjeri. U tome su redovito i uspijevali. Ožegovićeve sposobnosti i vrline omogućavale su mu službu na najvišim mjestima. To nisu mogli previdjeti oni u Beču i Pešti. Kad je u svibnju 1833. godine umro senjsko-moždruški biskup Ivan Krstitelj Ježić, njegovo biskupsko mjesto bilo je nepopunjeno. Već 13. prosinca

1 Ovo je ponešto skraćeni i neznatno izmijenjeni članak koji je objavljen u *Senjskom zborniku*, br. 17., Senj, 1990., str. 249-260.

2 O Mirku Ožegoviću pisalo se mnogo više za života. Kad bismo skupili samo tiskane pjesme njemu u čast, bila bi to omašna knjiga. Imao je on i dobre biografije. Najopširniji i najtemeljitiji bio je Zdravko Niemčić. Niemčić, također iz Vinarca, bio je i u nekom rodu s biskupom. Ožegović ga je kao mladog svećenika 1862. godine pozvao u Senj i imenovao ga ceremonijarom. Već 14. lipnja 1863. godine umire od raka. Njegov prijatelj Đuro Deželiz skupio je njegovu rukopisnu ostavštinu i objavio je pod zajedničkim naslovom »Dragušica« (Zagreb, 1865.). Najvredniji u tom djelu upravo je Životopis baruna Mirka Ožegovića Barlabaševačkog (str. 117-196.) Taj tekst izišao je i kao separat. Godine 1869., dakle u godini Ožegovićeve smrti, objavio je Ivan Kostrenčić (potpisao se samo I. K.) knjižicu *Uspomena na Mirka bar. Ožegovića Barlabaševačkog*. Dosta iscrpno pisao je o Ožegoviću *Katolički list* 1869. godine: o njegovoj bolesti (str. 5-6.), o njegovoj smrti (str. 14-15.), pogrebu (str. 21-22., 37), o njegovom životu i radu (str. 7-12.), o zadušnicama (str. 93-94.). Na zadušnicama za Ožegovića 4. ožujka 1869. godine sjemenišni duhovnik i kateheta Ivan Ilašek održao je podulji govor o njegovu životu i djelu. Govor je objavljen u Programu senjske gimnazije za škol. god. 1869/70. (*Programm des k.k. Ober gymnasiums zu Zengg*, str. 3-27.). Isti je održao govor i

22. siječnja 1881. godine prigodom postavljanja spomen ploče Ožegoviću u gimnazijskoj zgradi. Taj je govor objavljen u *Programu kraljevske više gimnazije u Senju za 1880/81*, str. 21-45. Poslije toga bit će više prigodnih članaka i napisa o Ožegoviću u raznim kalendarima, novinama i prigodnim publikacijama, ali je sve to ponavljanje onoga što je već prije napisano. I ovaj prikaz sažima već objavljene radove, uz dosta novih podataka koje sam našao u Arhivu biskupije u Senju.

iste godine bečki Dvor imenovao je Mirka Ožegovića njegovim nasljednikom. Ubrzo je uslijedilo i papinsko imenovanje.³

Ožegović je, dakle, imenovan biskupom združenih biskupija Senjske i Modruške ili Krbavske. Senjanima nije bio nepoznat jer je tada njegovo ime bilo poznato u Hrvatskoj, ali i izvan njenih granica. Ni Senj nije bio nepoznat Ožegoviću jer s onaj tko ljubi hrvatsku povijest ne može previdjeti ulogu Senja u njoj. Crnogorčević, Mrzljak i Mudrovčić, predstavnici senjskog Kaptola, došli su po njega u Zagreb. Od Generalskog stola, gdje je počinjala njegova biskupija, sa svih tornjeva pratila su ga zvona. Ispred njegove kočije jahalo je 12 krajišnika. Vojničke i civilne vlasti dočekale su ga u Senjskoj Dragi kod Sv. Križa i, uz buku mužara i radosno klicanje, dovele u Senj 29. kolovoza 1834. godine.

Mirko je takav doček i zaslužio te se odmah dao na posao. Prvo je obišao obje biskupije. Njegovu mudro oko brzo je vidjelo što treba nastaviti, a što mijenjati.

Područje Senjske i Modruške biskupije organizacijski je bilo veoma rastrgano. Tome je pogodila činjenica da je bila riječ o dvije biskupije međusobno povezane osobom jednoga biskupa. Stolni i zborni kaptoli imali su neke svoje stare pravice koje su bile na štetu biskupijskog zajedništva. U njih je Ožegović unio više reda, postupajući blago u načinu, ali odlučno u načelu. Osim toga, 1844. godine naredio je da se modruški kaptoli u Bakru, Bribiru i Novom sjedine u jedan kaptol, a u svakom od mjesta ostanu po tri kanonika od kojih je najmlađi bio ujedno i župnik. Time je ostvario uvjete za njihovo dolično uzdržavanje. Slično je učinio i u slučaju riječkog Kaptola. Ježić, Ožegovićev prethodnik, naizmjenice je stolovao u Senju i Novom, da bude pravo jednoj i drugoj biskupiji, te kaptolima u Senju i Novom. Mirko uzima Senj

za jedino biskupsko sjedište i mjesto svog stalnog boravka.

Biskupski dvor u Senju bio je dotrajao i pretijesan. Nalazio se uz samo svetište katedrale, na suprotnoj strani od sakristije. Mirko se odlučio na gradnju nove zgrade, izvan užeg urbanog prostora. Svojim novcem kupio je zemljište, izradio nacрте i postavio temelje. Posuđenim novcem podigao je zidove i nabavio potrebno pokućstvo. Zgrada je već 1835. godine bila useljiva. Bila je to najljepša stambena građevina u Senju. Tek 1839. godine, na dugotrajnu molbu, car je odobrio da mu se podmire troškovi. U toj zgradi bila je jedinstvena biskupijska uprava, jedinstveni konzistorij za obje biskupije.⁴ Dobivena sredstva omogućila su nove investicije.

Godine 1820. službeno je zatvorena senjska gimnazija.⁵ Ježić se trudio da je još neko vrijeme održi na životu, ali u tome je djelomično uspio. Kad je Ožegović došao u Senj, grad je bio bez gimnazije. On je svoj rad odmah usmjerio prema njenom otvaranju, ali to mu je uspjelo tek 1839. godine. Vjerovao je da će tako odgovorne najlakše uvjeriti u potrebu takve ustanove u Senju. Budući da je ta škola bila privatnog karaktera, krajem školske godine Ožegović je pozvao profesore iz priznatih gimnazija da ispituju učenike kako bi im prethodni razred bio priznat za eventualni nastavak školovanja na drugim učilištima. Nakon četiri godine rada, 1843. godine gimnaziji je priznato pravo javnosti, a profesorima odobrena plaća. Otad su svjedodžbe senjske gimnazije bile priznate na cijelom području Monarhije. Dvije godine kasnije, isto priznanje dobilo je i filozofsko učilište ili licej, dvogodišnja škola koja je osposobljavala učenike za upis na fakultete i visoke škole.⁶

3 Carsko imenovanje bilo je 13. prosinca 1833. godine, a papinsko 23. lipnja sljedeće godine. Zaređen je za biskupa za vrijeme saborskog zasjedanja u Požunu, 17. kolovoza 1833. godine. Zaredio ga je kaločki nadbiskup Petar Klobušicki. Biskupije senjska i modruška pripadale su tada Kaločkoj metropoliji.

4 U drugom svjetskom ratu zgrada je dosta nastradala. Dana 28. lipnja 1955. godine presudom Narodnog odbora kotara Senj (broj 2930/55) ona je ekspropirana za potrebe dravno-industrijskog poduzeća u Senju.

5 O Ožegovićevu radu na otvaranju gimnazije pisao sam u Spomenici senjskog srednjeg školstva, *Senjski zbornik*, br. 16., 1989., str. 3-30.

6 Svečano proglašenje tog promaknuća bilo je 1. listopada 1845. godine kad je Ožegović održao govor koji je iste godine tiskan u Zagrebu pod naslovom *Allocutio sub solemnibus divinis occasione aperti Segniae philosophiae cursus*, Zagrabiae, 1845.

Gimnazija je tada imala šest razreda. Reformom iz 1849. godine dobila je još dva razreda. Iste godine je spomenuti licej priključen gimnaziji. Dvije godine kasnije gimnazija je imala i prve maturante. Ustrojstvo koje je gimnazija tada dobila sačuvala je sve do ukidanja 1975. godine.

Ožegović je nastojao da Senj dobije i realnu gimnaziju i pomorsku školu, ali to mu je samo djelomično uspjelo.

Kad je broj učenika počeo opadati zbog povećanih životnih troškova i premalog broja dostatnih stipendija, Mirko je 1857. godine kupio trokatnicu na Malim vratima i preuredio je u Zavod gdje su pitomci mogli boraviti. Uz to, položio je glavnici od 20 000 forinti (za 40 000 sagradio je biskupski dvor!) od čijih se kamata mogao uzdržavati određeni broj siromašnih, ali i darovitih mladića. Kasnije je dodavao glavnici, a pridružili su mu se i još neki svećenici njegovih biskupija. Time je mnogim mladićima omogućio gimnazijsko školovanje, a gimnaziju je izvukao iz krize u koju ju je dovelo stalno opadanje broja učenika. Zavod je po svom utemeljitelju dobio ime »Ožegovićianum«. Biskup Maurović je nakon razvojačenja Vojne krajine za zavod dao urediti bivši Kaštel u koji su se već početkom školske godine 1896/97. uselili pitomci.⁷

⁷ O daljoj sudbini »Ožegovićianuma« P. Tijan piše: »Is-početka skromnih mogućnosti, s kapacitetom za najviše tridesetak pitomaca, konvikt je obnovio i povećao 1896. drugi zaslužni senjski biskup, Antun Maurović (1891.-1908.) i smjestio ga u stari frankopanski kaštel iz prve polovine 14. stoljeća. Kaštel je do tada služio za različite javne svrhe i u tom času je bio prilično dotrajavao, ali ga je biskup potpuno preuredio za odgojni zavod, koji je sada mogao primiti do stotinu đaka. Od svog osnutka Ožegovićev konvikt bio je najjači stup senjske gimnazije i mnogo je pridonio njezinu ugledu u čitavoj Hrvatskoj. U početku je primao na odgoj i školovanje siromašne đake prvenstveno iz domaće biskupije, a uzdržavao se je stalnim biskupovim prinosom, zatim dohocima iz zaklada, koje su se na Ožegovićev poziv ustanovile te osobnim potporama dijecezanskog klera, tako da su se sinovi siromašnih roditelja mogli sasvim badava ili uz neznatne troškove školovati do mature. S vremenom su zaklade uzastopnim devalvacijama izgubile na vrijednosti, životni troškovi su porasli, a isto tako i odgojni zahtjevi, kao što se je uopće povisivao i životni standard te smanjeni stalni prihodi zavoda nisu više mogli pokrivati troškove uzdržavanja, nego su i roditelji pitomaca morali preuzeti najveći dio

U vrijeme osnivanja Zavoda Mirko je imao 82 godine. Ožegović nije imao prihode kakve je imao Srossmayer, ali, što se tiče načina ulaganja raspoloživih sredstva, nipošto nije zaostajao za velikim đakovačkim mecenom. Njegov biograf Kostrenčić piše: »On je bio naviek među prvimi, koji se je odazivao svakomu narodnomu poduzeću i zato

tih troškova, koji su uza sve to bili dosta skromni, pa su i manje imućne obitelji mogle osigurati opskrbu i odgoj svoje djece u tom konviktu. Radilo se je bez ikakvog dobitka, dapače i bez obaveze, da pitomci stupe u svećenički stalež, i konvikt nije nikada bio smatran kao neko malo sjemenište. Svrha je bila pomoći siromašnom puku Hrvatskog Primorja, Like i Gorskog Kotara, koji nije imao na dohvat dovoljno srednjih škola, niti je raspolagao s potrebnim sredstvima za školovanje svoje nadarene djece u mjestima izvan svog stalnog prebivališta. U tom smislu je »Ožegovićianum« izvršio velik i važan socijalni i nacionalni zadatak, spremivši hrvatskom narodu kroz nekoliko generacija znatan broj intelektualaca i profesionalaca, koji bi bez te potpore bili ostali bez škole....Dvije najvažnije promjene u toj blizu stogodišnjoj časnoj povijesti zavoda jesu Maurovićevo proširenje i smještanje u adaptirano zdanje gradskog kaštela i dolazak Mons. Usmianija na čelo njegove uprave. Dok je biskup Maurović stvorio osnovne uvjete za svako novo poboljšanje i usavršavanje zavoda, dotle je njegov novi i nažalost posljednji ravnatelj Usmiani zasnovao i proveo u život najviše mjera, po kojima je »Ožegovićianum« postao jedan od najmodernijih i najboljih zavoda ove vrsti u Hrvatskoj prije II. svjetskog rata.« (Mons. Vladimir Usmiani i njegov zavod »Ožegovićianum«, *Hrvatska revija* XXVIII/2, Muenchen-Barcelona, 1978., str. 343-344.) Maurović je staru zgradu 1898. prodao Kraljevskom Hrvatsko-slavonskom zemaljskom eraru za prostorije općinskog suda u Senju. Još i danas se zgrada zove Stari sud, a nalazi se u ulici B. Orlića 8. Ožegovićev zavod prestao je djelovati 1945. godine. Konvikt je imao kućnu kapelicu Srca Isusova u II. katu, čija je sakristija bila u okrugloj kuli. Nakon rata jedna dvorana na I. katu služila je za obavljanje bogoslužja dok se 1945-48. obnavljala u ratu nastradala katedrala. U zgradi je neko vrijeme bila smještena senjska gimnazija i osnovna škola, a zatim škola učenika u privredi. Zgrada je nacionalizirana rješenjem Komisije za nacionalizaciju pri Narodnom odboru općine Senj 26. studenoga 1959. pod br. N-116/1959. Nakon toga Biskupski ordinarijat u Senju uložio je žalbu, koju je odbila Komisija za nacionalizaciju pri N. O. kotara Rijeka 5. veljače 1960. pod brojem N-169/1-1960. Senjska općina trebala je platiti, kao i za sjemenišnu zgradu, neku simboličnu nadoknadu. Kako su se prilike promjenile, po sudskom rješenju 1989. i 1990. godine, Općina je bila dužna isplatiti »pravičnu nadoknadu«. To ona nije htjela ni mogla. Na kraju je Republika Hrvatska uknjižila »Ožegovićianum« kao svoje vlasništvo, a da nije Biskupiji ni javila.

ga vidimo među prvimi podupiraoci svakoga narodnoga podhvata. Njega broji i Matica i Gospodarsko društvo i Društvo za starine i poviestnicu jugoslavensku i Akademija i svi manji zavodi u svojem imeniku kao svog revnog pomagača.«⁸ Ovime je sazeo dugu listu njegovih potpora i darova. Njegov osjećaj za općenarodno dobro došao je do izražaja i 1852. godine kad je, u nestašici svećenika i profesora u svojoj Biskupiji, poslao Franju Račkog u Rim na daljnje znanstveno usavršavanje, što će mu kasnije omogućiti rad izvan Biskupije. U Biskupskom arhivu u Senju čuvaju se brojna su pisma iz kojih je vidljivo da su Ožegović i Rački bili tijesno povezani i da se Rački za svaki važniji korak savjetovao sa svojim biskupom.

Ožegović je imao osjećaj za lijepu glazbu. Neko vrijeme bio upravitelj Glazbene akademije u Zagrebu. Proširio je kor senjske katedrale i osnovao glazbeno društvo. Prema Ilaušekovu svjedočanstvu »pozva skrblijivi otac k sebi odličnije građane i ustrojio pomoćjom njihovom glasbeni zavod, tada prvi sad najstariji u Hrvatskoj; primi nad njim pokroviteljstvo i pružaše mu znamenitih darova za uspješan napredak«.⁹ Kao njegov zaštitnik, nabavio je potrebne glazbene instrumente. Zbor je pjevao u crkvi, ali nije bio samo crkveni. Možemo slobodno reći da je današnji katedralni zbor »Sv. Cecilija« nastavak zbora koji je Mirko osnovao.

Premda je rad u Biskupiji iziskivao mnogo truda i vremena, Ožegović je uspio i dalje sudjelovati u poslovima u drugim dijelovima Hrvatske. Bio je jedan od uglednijih članova Hrvatskog sabora. Burne 1848. godine predvodio je delegaciju koja je dovela Jelačića za hrvatskog bana, a poslije toga služio je svečanu staroslavensku sv. misu u crkvi Sv. Marka. Iste godine održao je u senjskoj katedrali govor u kojem se osvrnuo na revolucijske parole slobode, bratstva i jednakosti. Iako je imao napredne ideje, već tada je upozorio da se iza lijepih riječi lako može sakriti nesloboda, isključivost i nejednakost, odnosno diktatura nad ljudima i njihovim savjestima.

Iste godine, među prvimi od hrvatskih biskupa, uveo je u svoju kancelariju narodni jezik. Također, piše profesorima Bogoslovije u Senju da se trude teološke znanosti predavati na razumljivom narodnom jeziku i dodaje da će latinska terminologija malo pomoći svećenicima da ljudima rastumače otajstva naše vjere. Profesorski zbor nije bio na razini Mirkova shvaćanja.¹⁰ Još za boravka u Pešti Mirko je uočio da je Mađarima stalo do njegovanja njihova jezika koji nastoje pošto poto nametnuti Hrvatima. Znajući što za jedan narod znači njegov jezik, Mirko je zdušno radio ne samo na očuvanju hrvatskog jezika, nego i na tome da se jezična kultura digne na višu razinu.

Kada je Ljudevit Gaj objavio da će početkom 1835. godine početi izdavati *Novine Horvatske* s tjednim prilogom *Danica*, Ožegović je svojim svećenicima uputio okružnicu u kojoj hvali Gajevu brigu za čistoću hrvatskog jezika i preporučuje im ne samo da naruče ta izdanja, nego da se i sami uključe u skupljanje narodnog blaga »...da ne bi tek izišla Danica našega naroda opet zapala... Ne priliči da budemo samo dokoni promatrači tih napora jer Domovina nas tim više zove na takvu suradnju što jezičnu kulturu jednolikim korakom prati kultura običaja i intelektualnih vrlina. Da budući naraštaj stotruko primi od tog sjemena, potrebno je da Gaja svaki koliko možemo pomognemo.« Također, poziva svećenike da mu jave imena autora koji su pisali na »ilirskom« jeziku i autora drugih jezika koji su pisali o hrvatskom narodu. Također im piše: »Skupljajte dobre i za izražavanje stvari prikladne riječi koje je samo narod sretnim slučajem pronašao ili od drugih izrečene vjerno sačuvao. Također poslovice, bilo da su izvedene iz zgodnih primjera ili usporedbi, bilo da su uzete iz drugih jezika s vjerno izraženim smislom. Također narodne pjesme koje služe jezičnoj kulturi. Iz njih se najbolje može naučiti osobine, jasnoća, ljepota i duljina glasova. Želim također da meni ili izravno gospodinu uredniku Novina javljate tehničke termine i različite izraze u stvarima teologije, prava i drugih predmeta, bilo da su riječi vlastite bilo od

⁸ I. Kostrenčić, nav. dj., str. 33.

⁹ *Program kraljevske više gimnazije u Senju*, Senj, 1880/81., str. 33.

¹⁰ Biskupski arhiv Senj, *Spisi* 1848., br. 1038. Tu je Ožegovićeve poslanice profesorima i odgovori svakoga od njih.

drugih primljene. Sve što je izvedeno iz hrvatske, slavonske, dalmatinske, srpske, kranjske, štajerske, slovenske, istarske, bosanske riječi, ili kojeg drugog slavenskog govora i za jezično bogatstvo prikladna, treba zabilježiti u skladu sa svojom pohvalnom ljubavlju prema domovini. Time ćete doprinijeti jasnoći domovinskog jezika, kako bi sve bilo na porabu i jednog dana našlo se u priručniku; da sve ono što živi na selu jednog dana dade se na korištenje svima i putem jednog priručnika objavi na opću korist, bilo odjednom bilo u nastavcima, da tako može biti na raspolaganju svima kojima je opće dobro na srcu.«¹¹

Iako je zahtijevao red i disciplinu u kleru, svećenici su ga veoma cijenili. Kad je 1848. godine dokinuta desetina, prihod od kojeg su se uzdržavali mnogi svećenici, Ožegović se u Hrvatskom saboru i trudio svećenicima naći i druge izvore uzdržavanja.¹² Svojim zalaganjem za svećenike i ostale vjernike učinio je više na izgrađivanju biskupijskog zajedništva nego svojim mudrim organizacijskim uredbama.

Za svoj rad dobio je i javna priznanja. Godine 1849. car ga je imenovao svojim tajnim savjetnikom, a tri godine poslije odlikovan je Leopoldovim križem. Godine 1858. postao je barunom. Također, papa ga je imenovao kućnim prelatom s naslovom rimskog grofa.

Koliko je poštovanje uživao pokazalo se prigodom njegove zlatne mise 26. svibnja 1850. godine u Senju i prigodom 25. godišnjice biskupske službe 1859. godine. Za zlatnu misu Senj mu je poklonio lijepu spomenicu, a senjski Kaptol postavio ploču u senjskoj katedrali koja se i danas ondje nalazi. Proslavu 25. godišnjice biskupske službe lijepo je opisao dopisnik *Katoličkog lista*.¹³

Godine 1859. Ožegovićevim pomoćnim biskupom postao je Vjenceslav Šoić koji ga je kasnije i naslijedio.

Poštovanje Senjana prema svom dobrotvoru lijepo je izrazio Vjenceslav Novak u svom romanu *Pod Nehajem* (XIII. poglavlje).

Ožegović je umro u 94. godini života, 8. siječnja 1869.¹⁴ godine. Položen je u metalnu škrinju naručenu iz Beča koja je smještena u »katakomba« ispod svetišta senjske katedrale. Sprovod je bio zaista veličanstven.¹⁵

Grad Senj bio je ponosan na Mirka Ožegovića i na njegov dar gradu. Godine 1860. Gradsko vijeće zaključilo je da se trg ispred Ožegovićianuma nazove Trgom Mirka Ožegovića. Kad mu je 1882. godine pred ondašnjim konviktom podignut spomenik u obliku bunara, Senjani su na njega dali uklesati ove riječi:

*Bunar ove vode hladne
Nek te sjeća ruke radne
Ruke dičnog Mirka otca
Bivšeg senjskog dobrotvorca*

Zaključak

Godine 1833. Mirko Ožegović imenovan je biskupom združenih biskupija Senjske i Modruške ili Krbavske. Otad pa sve do svoje smrti 1869. godine bio je vezan uz Senj.

Po dolasku u Senj najprije je obišao područje svojih biskupija, a nakon toga uslijedile su potrebne organizacijske promjene. Uzeo je Senj mjestom svoga stalnog boravka (njegov prethodnik je naizmjenice boravio u Senju i Novom) i sagradio doličnu biskupsku kuriju. Senj ga najviše pamti po tome što je 1839. godine obnovio senjsku gimnaziju, a 1857. godine utemeljio konvikt koji će se po njemu nazvati »Ožegovićianum«. Na području

¹⁴ Pri kraju života nije uvijek bio svjestan gdje se nalazi i u kojoj je dobi. Znao je govoriti da se sprema na zasjedanje Sabora u Zagrebu, Pešti, Beču ili Požunu, a poslužitelj ga je znao na stolici gurati po salonu i izvikivati spomenuta imena gradova, kao što običavaju izvikivati pratioci vozila. I ova nesvjesna reakcija ostarjelog Ožegovića govori kako je cijelog života bio u središtu događanja.

¹⁵ Lijep opis raspoloženja u Senju povodom Ožegovićeve smrti donijele su i *Narodne novine*, a isto je prenio i *Katolički list*, XX(1869.), br. 1., str. 21-22.

¹¹ Biskupski arhiv Senj, *Spisi* 1834., br. 419.

¹² Mirjana Gross, *Počeci moderne Hrvatske*, Zagreb, 1985., str. 171.

¹³ *Katolički list*, 1859., br. 35, str. 277-280.

školstva i prosvjete učinio je u Senju više nego itko prije i poslije njega. Bio je najveći promotor ideja narodnog preporoda na području svojih biskupija, a dao je i moralnu i materijalnu podršku svim inicijativama usmjerenim na kulturni i gospodarski napredak Hrvatske. Iako je bio zahtjevan biskup, svećenici i vjernici su ga voljeli jer je kao dobar pastir vodio brigu o svima i za sve tražio zaštitu. Za svoj rad dobio je brojna crkvena i državna priznanja.

U stoljeću velikog uzleta znanosti na području tadašnje Banske Hrvatske među crkvenim ljudima bilo je dosta dostojanstvenika koji su prednjačili u znanosti i prosvjetiteljstvu i time dali ogroman prilog napretku svoga naroda i svoje domovine. Među takvima trojica zaslužuju posebno mjesto: zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac (1787 - 1827), senjsko - modruški biskup Mirko Ožegović (1833 - 1869) i biskup bosansko srijemski ili đakovački Josip Juraj Strossmayer (1849 - 1905). Njih trojica su u vremenskom i idejnom smislu pokrili cijelo stoljeće. Od njih je u našoj historiografiji najslabije proučena uloga Mirka Ožegovića. Zato treba iskoristiti svaku prigodu da se ta nepravda prema Ožegoviću ispravi. Bez obzira na kojoj službi bio, uvijek je pokazivao svoju sposobnost i ljubav prema narodu i domovini. Tragovi njegova djela bili su očiti suvremenicima, a nisu izbljedjeli sve do danas. On je izazov i našoj generaciji na kojoj je da ga što bolje upozna i vrednuje njegovu ulogu, ne samo u Senju i njegovu rodnom kraju, nego i u cijeloj Hrvatskoj.

Summary

Bishop of Senj Mirko Ožegović (1833-1869)

Key words: bishop, bishopric, Senj, Modruš, Senj grammar school

In 1833 Mirko Ožegović had been appointed bishop of joint bishoprics of Senj and Modruš - Krbava and since that time till his death in 1869 he was to be permanently connected to Senj.

Upon arriving in Senj he first undertook to visit the territory of his bishoprics and then started necessary changes in the organization of his work. Senj was set as his residence (his predecessor resided both in Senj and Novi) and there he had an adequate Chancery built. Bishop Ožegović remains in the memory of Senj citizens mostly for two capital buildings: reconstruction of the local grammar school and establishing of a convict in 1857, which was named 'Ožegovićianum' after him. Nobody has ever done so much in the field of education in Senj as Bishop Ožegović. He was also the greatest promoter of the national renaissance movement in his bishoprics and morally and financially supported all ideas leading to cultural and economic advancement of Croatia. Although as a bishop he was severe and demanding, the flock and clergy loved and respected him for his equal treatment and protection of all people. He received many awards from the church and the state as well.